

Jelena Ž. Maksimović*
Univerzitet u Nišu
Filozofski fakultet
Departman za pedagogiju

Originalni naučni rad
UDK 371.3:811.163.41]:378(497.11 Niš)
371.3:821.163.41]:378(497.11 Niš)
Priljeno 14. 2. 2017.

Jelena S. Osmanović**
Univerzitet u Nišu
Filozofski fakultet
Departman za pedagogiju

TRI DEцениJE STUDIJA SRPSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI NA UNIVERZITETU U NIŠU: HRONOLOGIJA, STANJE I PERSPEKTIVE¹

Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Nišu osnovana je 1987. godine Studijska grupa za srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost. U skladu sa političkim i društvenim promenama koje su se odigrale na prostoru SFR Jugoslavije, a samim tim i Srbije u poslednjoj deceniji 20. veka, Studijska grupa za srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost ubrzo je preimenovana u Studijsku grupu za srpski jezik i književnost. U okviru studijske grupe postojale su dve katedre – Katedra za srpski jezik i Katedra za književnost. Od 2008. godine prvobitne katedre prerasle su u dva departmana, te tako bivaju formirani Departman za srpski jezik i Departman za srpsku i komparativnu književnost, na kojima se zajednički realizuje nastava na sva tri nivoa studija u okviru sledećih studijskih programa: OAS srbistike, MAS srpskog jezika, MAS srpske i komparativne književnosti, MAS metodike nastave srpskog jezika i književnosti, DAS filologije (Modul nauka o jeziku i Modul nauka o književnosti). Realizovano istraživanje predstavlja istorijski hronološki prikaz tri decenije dugog razvoja studija srpskog jezika i književnosti na Univerzitetu u Nišu (od školske 1987/88. do školske 2015/16. godine). Na osnovu dokumentacije i matičnih knjiga analizirana je polna struktura studenata, demografsko poreklo, srednjoškolsko obrazovanje studenata, broj studenata prema upisanoj godini studija i godini rođenja, prosečna ocena ostvarena u toku studija.

Cljučne reči: Nacionalna filologija, Srpski jezik, Srpska i komparativna književnost, Katedre, Odseci, Departmani, Srbistika, Studenti, Univerzitet

Uvod

Odlukom odgovarajućih administrativnih tela Univerziteta u Nišu 1987. godine, a uz podršku nadležnih institucija tadašnje Socijalističke

---

* jelena.maksimovic@filfak.ni.ac.rs

** jelena.osmanovic@filfak.ni.ac.rs

¹ Članak predstavlja rezultat rada na projektu "Pedagoški pluralizam kao osnova strategije obrazovanja" broj 179036(2011–2014), čiju realizaciju finansira Ministarstvo za prosvetu, nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije.

Republike Srbije, formirana je Studijska grupa za srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost na Filozofskom fakultetu u Nišu sa ciljem razvijanja studija nacionalne filologije na prostoru jugoistočne Srbije, te stvaranja kompetentnih kadrova za rad u osnovnim i srednjim školama, u novinskim i izdavačkim kućama, centrima za kulturu i bibliotekama, a samim tim i za stvaranje ambijenta u kojem će biti značajno unapređena jezička kultura i pismenost, te obrazovni identitet i samosvestu ovim delovima Srbije. Od 1992. godine Studijska grupa za srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost preimenovana je u Studijsku grupu za srpski jezik i književnost.

Od samog osnivanja 1987. godine u okviru studijske grupe postojale su dve katedre – Katedra za srpski jezik i Katedra za književnost. Vremenom je kadrovski potencijal zaposlenih nastavnika i saradnika, kao i interesovanje za upis i broj studenata na ovom studijskom programu rastao, tako da je u razdoblju od školske 2000/2001. do školske 2005/2006. godine došlo do transformacije postojećeg jednog u dva studijska programa: Srpski jezik i književnost i Književnost i srpski jezik. U procesu predbolonjske reforme i prilagođavanja studijskih programa za predstojeći ciklus akreditacije, u toku 2006. godine, ta dva napredna i srodna studijska programa osnovnih studija iznova su objedinjena u jedinstveni studijski program sa zajedničkim nazivom SR-BISTIKA. Odlukom Saveta Univerziteta u Nišu od 2008. godine, prilikom procesa akreditacije prvobitne katedre transformisane su u dva studijska departmana, pa su tako nastali Departman za srpski jezik i Departman za srpsku i komparativnu književnost. Urađeno je to sa jasnim ciljem obezbeđivanja što kvalitetnije nastave na osnovnim, master i doktorskim studijama, sa ciljem unapređenja metodičko-didaktičkih kompetencija, te što potpunijeg kadrovskog razvoja i jednostavnijeg organizovanja naučnih istraživanja iz oblasti proučavanja srpskog jezika, kao i oblasti proučavanja srpske i komparativne književnosti.

Studenti nacionalne filologije osposobljavaju se za sticanje teorijskih i praktičnih znanja i veština iz srpskog jezika, kao i srpske i komparativne književnosti, kao i metodičko-didaktičkih kompetencija za izvođenje časova nastave. Nakon realizacije studijskog programa upisani student poznaju bazične nivoe nauke o jeziku, tj. fonološki, morfološki, sintaksički i semantički aspekt srpskog jezika. Studenti stiču odgovarajuća znanja iz nauke o književnosti – književno istorijska, teorijska i metodološka, čime se osposobljavaju za tumačenje i vrednovanje

književnih dela. Obrazovanje studenata nacionalne filologije doprinosi sticanju naučnih, stručnih i praktičnih, metodičko-didaktičkih kompetencija, koje im omogućuju da budu nastavnici srpskog jezika i književnosti posvećeni obrazovanju i vaspitanju učenika, sposobni da podstiču njihov intelektualni, kulturni i duhovni razvoj. Danas, studenti koji završe studije srbistike dobijaju stručni naziv diplomirani filolog za srpski jezik i književnost, odnosno filolog-srbista (Filozofski fakultet u Nišu, preuzeto sa sajta: <http://www.filfak.ni.ac.rs/studije/osnovne/srbistika>, dana 6. 8. 2016).

Metodološki pristup problemu istraživanja

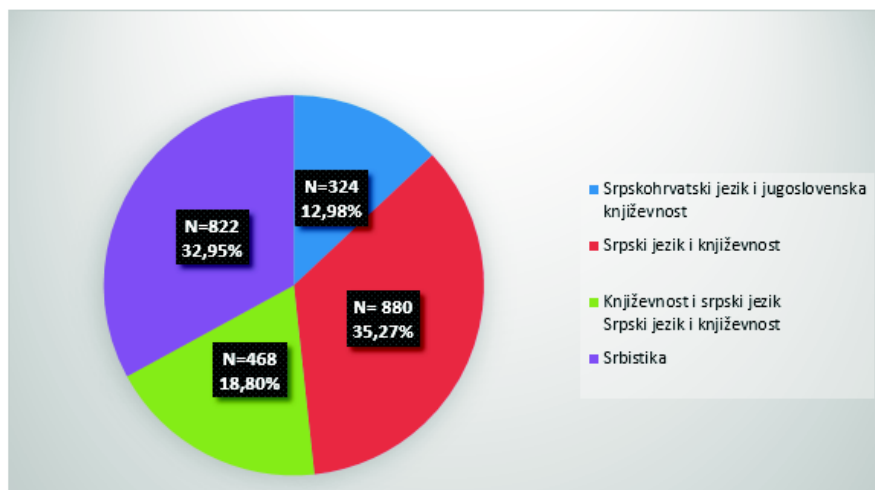
Predmet našeg istraživanja predstavlja analiza studija nacionalne filologije, koji je realizovan pod različitim nazivima: srpskohrvatski jezik i jugoslovenska književnost, srpski jezik i književnost, književnost i srpski jezik, srbistika; od njegovog osnivanja 1987. godine do danas, sa glavnim osvrtom na studentsku populaciju koja je pohađala i/ili pohađa ovaj studijski program na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Nišu. Postavljeno istraživanje ima sve odlike istorijskog proučavanja, jer obuhvata činjenice iz bliže i dalje prošlosti na osnovu sačuvanih podataka i informacija koja datiraju iz pisanih izvora (Bandur i Potkonjak, 1999), u ovom slučaju iz matičnih knjiga koje poseduje studentska služba Filozofskog fakulteta.

Zadaci postavljeni u istraživanju su sledeći: 1. Analizirati polnu strukturu studenata srpskog jezika i književnosti; 2. Analizirati srednjoškolsko obrazovanje studenata; 3. Analizirati demografsko poreklo studenata; 4. Utvrditi broj studenata prema upisanoj godini studija i godini rođenja; 5. Ispitati prosečne ocene studenata.

Metode korišćene u istraživanju su istorijska metoda i metoda teorijske analize uz tehniku analize sadržaja i analizu pedagoške dokumentacije. Na taj način izvršen je popis studentske populacije odpokretanja studija do danas. Uzorak istraživanja čini 2494 upisana studenta (N=2494) od školske 1987/1988. do školske 2015/2016. godine. Istraživanje je obavljeno u maju i junu 2016. godine u prostorijama Filozofskog fakulteta u Nišu. Za unos podataka iz matičnih knjiga korišćen je SPSS program (Palantt, 2011) za statističku obradu podataka. Statističkom obradom podataka, u skladu sa odabranim varijablama istraživanja (Kožuh i Maksimović, 2009) deskriptivno su prikazani rezultati grafičkim i tabelarnim putem (Kožuh i Maksimović, 2011).

Analiza i interpretacija rezultata istraživanja

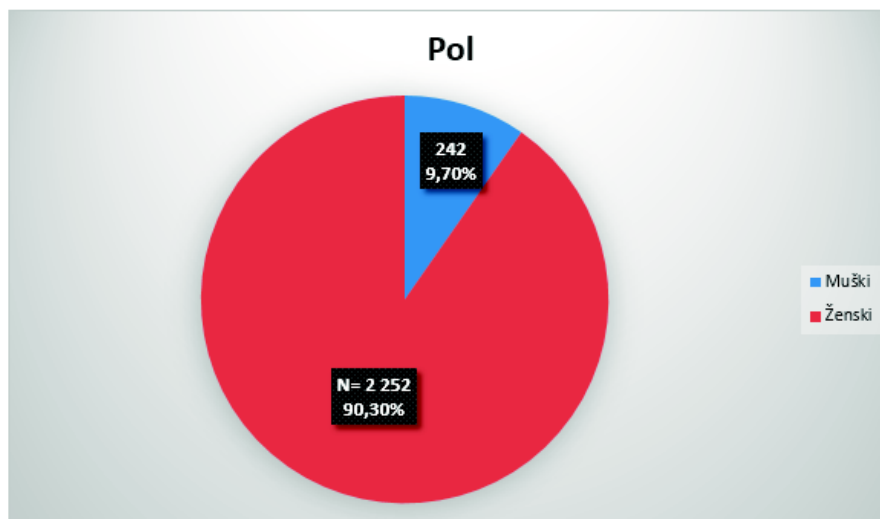
Kao što smo rekli, vremenom je samo ime studijskog programa doživljavalo promene pa je interesantno sagledati strukturu studenata u odnosu na naziv studijskog programa koji su u datom momentu studenti upisali. Podaci su prikazani u Grafikonu 1.

Grafikon 1: Struktura studenata prema nazivima studijskog programa od njegovog osnivanja do danas

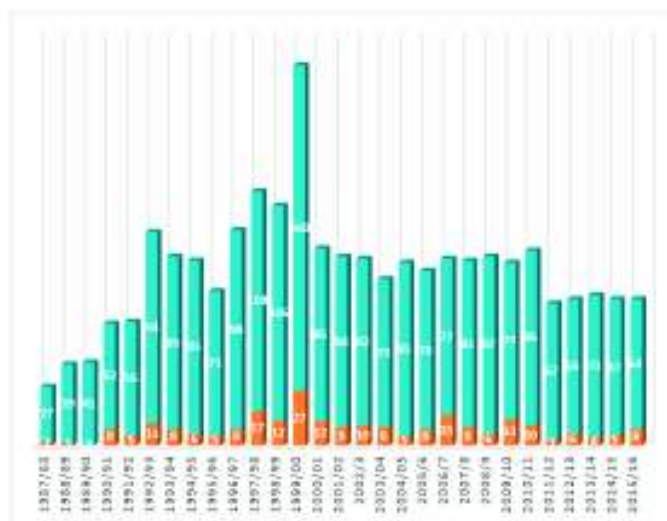
Na studijskom programu nacionalne filologije, koji je egzistirao pod različitim nazivima: srpskohrvatski jezik i jugoslovenska književnost, srpski jezik i književnost, književnost i srpski jezik, srbistika; od 1987/88. godine do 2015/16. godine ukupno su upisana 2494 studenata. Pri tome 324 (N=324; 12,98%) studenata upisana su na Studijski program za srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost, a zatim 880 (N=880; 35,27%) studenata na Studijski program za srpski jezik i književnost. U intervalu od školske 2000/2001. do 2005/2006. godine, studenti su upisivani na dva odvojena studijska programa: ukupno je upisano 468 (N=468; 18,8%) studenata na Studijski program za književnost i srpski jezik i Studijski program za srpski jezik i književnost. Od akademske 2006/2007. godine u skladu sa tzv. bolonjskim konceptom reformi univerzitetske nastave nacionalne filologije upisana su ukupno 822 (32,95%) studenata na jedinstveni studijski program Osnovnih akademskih studija srbistike.

Na osnovu celokupnog broja studenata, (N=2494) od osnivanja do trenutka sprovođenja istraživanja, ovaj studijski program upisalo je 2252 studentkinje i 242 studenata. Podaci su prikazani u Grafikonu 2.

Grafikon 2: Struktura studenata u odnosu na pol

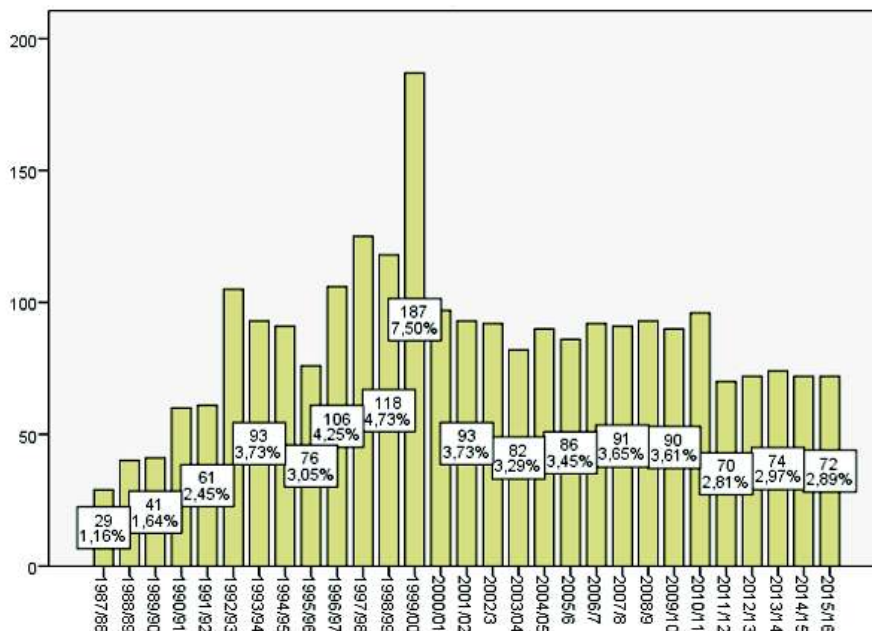
Iz navedenog zaključujemo da su studije nacionalne filologije (pod različitim nazivima: srpskohrvatski jezik i jugoslovenska književnost, srpski jezik i književnost, književnost i srpski jezik, srbistika) bile atraktivnije za studentkinje (90, 30%), nego za studente (9,70%).

Grafikon 3: Broj upisanih studenata prema polu u odnosu na upisanu školsku godinu
Prilikom prijema prve generacije studenata, školske 1987/1988. godine upisano je ukupno 29 studenata (N=29; 1,16%) od kojih je bilo

27 devojaka i 2 mladića. Prilikom upisa poslednje generacije studenata, koju smo obuhvatili ovim našim istraživanjem, školske 2015/2016. od ukupnog broja studenata (N=72), upisane su 64 devojke i 8 mladića. Iz Grafikona 3 vidimo da je najviše muškaraca (N=27) upisano školske 1999/2000. godine, dok je školska 1989/1990. jedina godina u istoriji postojanja studija kada nije upisan nijedan mladić. Ovi rezultati, nastali ukrštanjem varijabli pola i godine upisa, potvrđuju veću zainteresovanost za studije pripadnica ženskog pola u odnosu na muški pol, te da je ta činjenica konstantna za svih trideset godina postojanja studijskog programa.

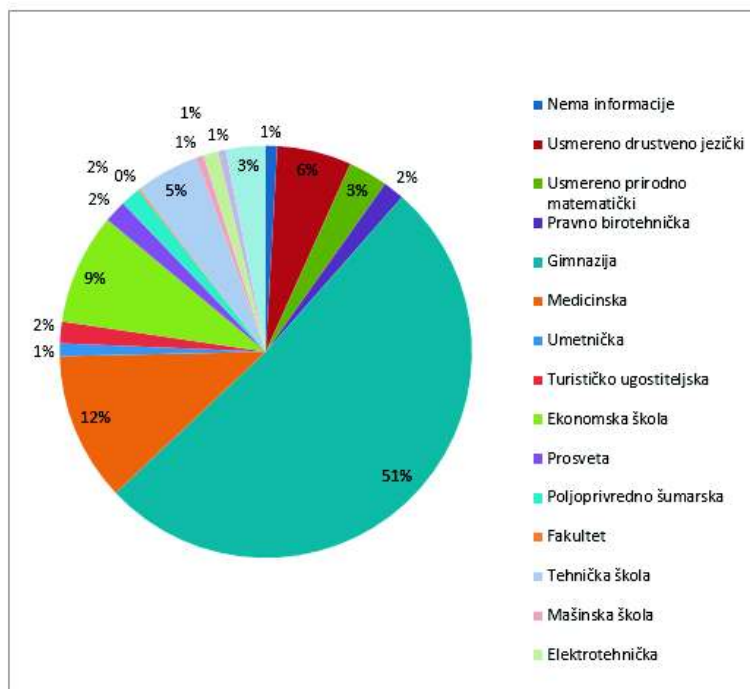
Kad je reč o broju upisanih studenata naglašavamo sledeće. Prilikom prijema prve generacije, školske 1987/1988. upisano je 29 (N=29; 1,16%) studenata, a prilikom prijema poslednje generacije obuhvaćene našim istraživanjem, školske 2015/2016. godine, upisano je 72 (N=72; 2,89%) studenata. Najveći broj redovno upisanih studenata ostvaren je u školskoj 1998/1999. godini (N=118; 4,73%). U narednoj 1999/2000. godini upisan je ubedljivo najveći broj studenata (N= 187; 7,50%), ali je to ostvareno u neredovnim okolnostima, kao posledica NATO bombardovanja Srbije i odluke Vlade Republike Srbije o upisu bruceša bez prijemnog ispita. Najmanje studenata (N=29; 1,16%) upisano je prve školske godine, što je i očekivano jer je studijski program bio tek osnovan na Filozofskom fakultetu u Nišu sa skromnim kadrovskim potencijalima, tako da je i predviđena kvota za upis studenata koju je odobrilo tadašnje Ministarstvo prosvete, na osnovu predloga tadašnjeg Saveta Univerziteta u Nišu bila veoma niska. Sa razvojem kadrovskih potencijala kasnije odobrene kvote za upis studenata nacionalne filologije su povećavane pa je samim tim rastao i broj zainteresovanih kandidata. Uočljivo je da je u poslednjih nekoliko godina ostvaren ustaljen i približno jednak broj upisanih studenata (od 2011/2012. do 2015/2016. školske godine $\approx$ 3,00%). Tačan broj frekvencija prikazan je u Grafikonu 4.

Grafikon 4: Broj upisanih studenata u odnosu na školsku godinu

Studenti koji su upisivali studije nacionalne filologije (srpskohrvatskog jezika i jugoslovenske književnosti, srpskog jezika i književnosti, književnosti i srpskog jezika, srbistike), bili su različitih srednjoškolskih obrazovnih profila. Rangiranjem tih podataka došli smo do saznanja da je najviše upisanih studenata završilo gimnaziju (N=1284; 51,48%), zatim medicinsku školu (N=291; 11,67%), ekonomsku školu (N= 217; 8,70%), tehničku školu (N=125; 5,01%). U manjem procentu zastupljene su: trgovačka škola (N=15; 0,60%) elektrotehnička škola (N=29; 1,16%), mašinska škola (N=15; 0,60%), tehnička škola (N=125; 5,01%), šumarska škola (N=39; 1,56%), turističko ugostiteljska škola (N=42; 1,68%), umetnička škola (N=25; 1,00%), pravno birotehnička škola (N=42; 1,68%). Među upisanim studentima bilo je i 3 kandidata koji su u vreme konkurisanja već imali diplome visokog obrazovanja, tj. bili su završili neke druge, uglavnom srodne fakultete. Takođe, analiza pokazuje da je među upisanim studentima bilo i 44 prosvetnih radnika/nastavnika sa završenim višim školama, koji su naknadno upisali studije srpskog jezika i književnosti (N=47, 1,88%) kako bi stekli akademski stepen visokog obrazovanja.

Podsetimo, među prvim upisanim generacijama, od školske 1987/1988. do 1991/1992. godine, u Srbiji je bilo na snazi tzv. usmereno srednjoškolsko obrazovanje, takoda su u skladu sa tim i obrazovni profili upisanih studenata veoma različiti (N=78, 3,13%). Rezultati su prikazani u Grafikonu 5.

Grafikon 5: Završena srednja škola

Kada je reč o ispitivanju demografskog porekla studenata koji su studirali ili studiraju nacionalnu filologiju (srpskohrvatski jezik i jugoslovensku književnost, srpski jezik i književnost, književnost i srpski jezik, srbistiku), došli smo do sledećih saznanja. Najveći broj studenata od ukupnog broja (N=2494) dolazi iz sledećih gradova: Niš (N=857; 34,36%), Leskovac (N=332; 13,31%), Prokuplje (N=166; 6,66%), Vranje (N=150; 6,01%) i Pirot (N=134; 5,37%). Precizniji i detaljniji podaci prikazani su u Tabeli 1.

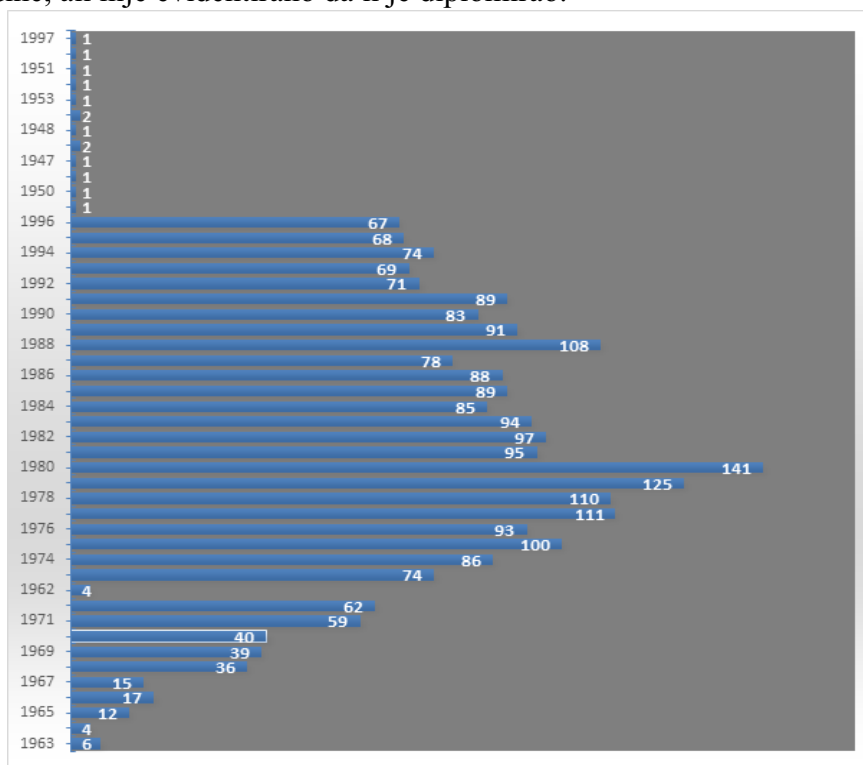
Tabela 1: Demografsko poreklo studenata

Grad	f	%	Grad	f	%	Grad	f	%	Grad	f	%	Grad	f	%
Niš	857	34,36	Čacak	6	0,24	Priboj	2	0,08	Gospić	1	0,04	Požega	1	0,04
Leskovac	332	13,31	Gnjilane	6	0,24	Pula	2	0,08	Grdelica	1	0,04	Renscheid	1	0,04
Prokuplje	166	6,66	Temišvar	6	0,24	Rijeka	2	0,08	Hiden	1	0,04	Ruma	1	0,04
Vranje	150	6,01	Bosilegrad	5	0,20	Smed. Palanka	2	0,08	Imotski	1	0,04	Šabac	1	0,04
Pirot	134	5,37	Dimitrovgrad	5	0,20	Split	2	0,08	Ivanjica	1	0,04	Sempeter	1	0,04
Kruševac	127	5,09	Majdanpek	5	0,20	Svilajnac	2	0,08	Jasenice	1	0,04	Senta	1	0,04
Aleksinac	73	2,93	Doboj	4	0,16	Zagreb	2	0,08	Klermont-ferand	1	0,04	Šibenik	1	0,04
Knjaževac	58	2,33	Gornji Milanovac	4	0,16	Arandelovac	1	0,04	Kosovska Kamenica	1	0,04	Sjenica	1	0,04
Surdulica	55	2,21	Kuršumlija	4	0,16	Axen	1	0,04	Kotor	1	0,04	Skadar	1	0,04
Zaječar	53	2,13	Požarevac	4	0,16	Bajina Bašta	1	0,04	Kumanovo	1	0,04	Slov. Gradac	1	0,04
Bor	44	1,76	Smederevo	4	0,16	Bar	1	0,04	Lion	1	0,04	Stolac	1	0,04
Beograd	36	1,44	Trstenik	4	0,16	Beč	1	0,04	Loznica	1	0,04	Foča	1	0,04
Paraćin	24	0,96	Valjevo	4	0,16	Benkovac	1	0,04	Lund-Burlov	1	0,04	Strumice	1	0,04
Čuprija	22	0,88	Berane	3	0,12	Bitolj	1	0,04	Lure	1	0,04	Stupa	1	0,04
Jagodina	16	0,64	Bihac	3	0,12	Bodo	1	0,04	Lustenac	1	0,04	Stupovac	1	0,04
Negotin	16	0,64	Kladovo	3	0,12	Bogatić	1	0,04	Ljubljana	1	0,04	Tetovo	1	0,04
Svrljig	16	0,64	Novi Sad	3	0,12	Boljevac	1	0,04	Minhen	1	0,04	Toponica	1	0,04
Kraljevo	14	0,56	Prizren	3	0,12	Bosanski Šamac	1	0,04	Mojkovac	1	0,04	Trebinje	1	0,04
Babušnica	13	0,52	Razanaj	3	0,12	Bosansko Grahovo	1	0,04	Mrkonjić grad	1	0,04	Trgovište	1	0,04
Priština	12	0,48	Slavonski Brod	3	0,12	Brčko	1	0,04	Nagold	1	0,04	Vares	1	0,04
Skopje	12	0,48	Tuzla	3	0,12	Čakovec	1	0,04	Odžaci	1	0,04	Veliki Semikloš	1	0,04
Sokobanja	12	0,48	Bačka Topola	2	0,08	Canada	1	0,04	Ohrid	1	0,04	Virovitica	1	0,04
Brus	9	0,36	Banja Luka	2	0,08	Cholet	1	0,04	Osijek	1	0,04	Visp	1	0,04
Kragujevac	9	0,36	Jajce	2	0,08	Crna Trava	1	0,04	Pančevo	1	0,04	Vladičin Han	1	0,04
Sarajevo	9	0,36	Karlovac	2	0,08	Duizburg	1	0,04	Peć	1	0,04	Zadar	1	0,04
Užice	9	0,36	Knin	2	0,08	Dusseldorf	1	0,04	Prilep	1	0,04	Zavidović	1	0,04
Aleksandro vac	8	0,32	Kosovska Mitrovica	2	0,08	Fussen	1	0,04	Pljevlja	1	0,04	Zegar	1	0,04
Vlasotince	7	0,28	Lebane	2	0,08	Geteborg	1	0,04	Podgorica	1	0,04	Zenica	1	0,04
Bela Palanka	6	0,24	Novi Pazar	2	0,08	Glima	1	0,04	Postojna	1	0,04	Zvornik	1	0,04

Tabela 1 pokazuje da najveći broj upisanih studenata dolazi sa ju-goistoka Srbije. Od početne 1987/1988. godine, pa sve do 2015/2016. školske godine, uviđamo veoma raznoliko demografsko poreklo upisanih studenata. Najviše primljenih studenata, od broja ukupno upisanih (N=2494; 100%); dolazi iz Niša (34,36%), Leskovca (13,31%), Prokuplja (6,66%) Vranja (6,01%), Pirota (5,37%), Kruševca (5,09%), Aleksinca (2,93%), Knjaževca (2,33%), Surdulice (2,21%), Zaječara (2,13%), Bora (1,76%), Beograda (1,44%). Iz ostalih gradova Srbije, Jugoslavije ili iz drugih zemalja, upisano je ispod 1% studenata. Pored mnogobrojnih gradova u čitavoj Srbiji, studije srpskog jezika i kn-

jiževnosti upisivali su i studenti iz različitih gradova Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije, Rumunije, Crne Gore, ali i mnogobrojnih gradova u inostranstvu kao što su: Geteborg, Disseldorf, Duizburg, Minhen, Beč. Tabela 1 predstavlja rangirani prikaz broja studenata prema gradovima iz kojih dolaze, a istraživanje je pokazalo da je u pitanju preko 140 različitih gradova iz Srbije, gradova bivše Jugoslavije i inostranstva.

Sagledali smo, pored polne i demografske strukture, i broj studenata prema upisanoj školskoj godini i godini rođenja. Iz Grafikona 7 vidimo da je najviše bilo studenata (N= 141; 5,65%) rođenih 1980. godine, a prate ih studenti koji su rođeni 1979. godine (N= 125; 5,01%). Nakon njih nalaze se studenti rođeni 1976.godine (N=110; 4,45%), zatim studenti rođeni 1978. godine (N=110; 4,41%), i na kraju studenti rođeni 1974. godine (N=100; 4,00%). Prema ostalim godinama rođenja studenti se prema broju upisanih rangiraju naniže, a u Tabeli 7 prikazani su studenti prema godini rođenja i broju upisanih od preko 100 frekvenција i više. Takođe, vidimo da je najmlađi student rođen 1997.godine, a najstariji 1936. godine. Veoma interesantan podatak jeste da je jedan student koji je rođen 1936. godine upisao studije školske 1992/93. godine, ali nije evidentirano da li je diplomirao.

Grafikon 7: Broj studenata prema godini rođenja

U skladu sa ovim podatkom, važno je sagledati i koliko studenata je do školske 2015/2016. godine, odnosno do trenutka sprovođenja istraživanja, diplomiralo. Podaci su prikazani u Tabeli 2.

	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	U
M	1	0	1	0	1	4	3	1	3	2	3	3	4	4	4	12	4	5	8	7	6	9	3	3	0	91
Z	5	9	19	29	21	29	33	29	31	29	35	36	46	65	53	66	47	52	68	80	81	84	47	24	4	1022
U	6	9	20	29	22	33	36	30	34	31	38	39	50	69	57	78	51	57	76	87	87	93	50	27	4	1113

Tabela 2: Broj diplomiranih studenata

Iz Tabele 2 vidimo da je do sada, odnosno do početka ovog istraživanja u proleće 2016. godine, ukupno diplomiralo 1113 studenata (N=1113; 100%). Prvi studenti su diplomirali 1992. godine, a najviše studenata, ukupno 93 (N=93; 3,73%) diplomiralo 2013. godine, a prate je 2011. i 2012. godina (N=87; 7,81%), 2010. godina (N=76; 6,82%) i 2007. godina (N=78, 7,01%). Najviše mladića (N=12) diplomiralo je 2007. godine, dok je najviše devojaka (N=84) diplomiralo 2013. godine. Od ukupnog broja diplomiranih, izdvajamo 91 (N=91; 8,18%) mladića i 1022 (N=1022; 91, 82%) devojke. Napominjemo da od ukupno 2494 upisana studenta, studije nije završio (ispisali se, nisu diplomirali, još uvek su na studijama) 1381 student, što je oko 55,4% upisanih. Najmanje je diplomiralo tokom 2016. godine, što je i logično jer je to tekuća godina u kojoj smo sproveli istraživanje, stoga se precizan podatak diplomiranih u školskoj 2015/2016. godini prihvata delimično, a broj diplomiranih će do kraja školske godine biti mnogo veći.

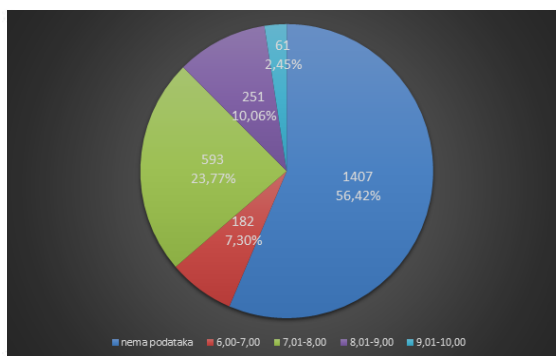
Iz prve generacije upisanih studenata, školske 1987/1988. godine, od ukupno 29 upisanih studenata nije diplomiralo njih 10. Videli smo da je najviše studenata (N=187) upisano školske 1999/2000. godine, ali uočavamo da iz te upisane generacije nije diplomiralo njih 111 (N=111), što je upravo posledica neselektivnog upisa, obavljenog bez prijemnog ispita usled tadašnjeg ratnog stanja. Od školske 2011/2012. godine do trenutka kada je istraživanje sprovedeno, u proleće 2015/2016. godine, primećujemo da je broj upisanih studenata uglavnom konstantan, odnosno da se kreće u razmaku od 70-74 studenta po godini, ali uz napomenu da su to studenti koji još uvek nisu završili studije, tako da nemamo podatke o diplomiranim studentima iz ovih generacija. Precizni frekvencijski podaci prikazani su u Grafikonu 8.

Philologia Mediana

Dipl Upis	nije dipol	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	ukupno
1987/88	10	3	4	3	2	2	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29
1988/89	12	1	4	10	6	0	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	40
1989/90	7	0	1	4	9	7	5	2	2	0	0	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41
1990/91	15	0	0	0	10	8	8	8	3	6	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	80
1991/92	20	0	0	1	1	5	13	6	1	4	2	2	0	0	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	61
1992/93	38	1	0	2	1	2	3	9	12	9	9	4	3	3	3	0	2	0	0	1	0	1	1	1	0	0	105
1993/94	32	1	0	0	0	0	2	8	7	7	6	8	7	5	3	2	2	1	4	0	0	0	2	0	0	0	93
1994/95	37	0	0	0	0	0	0	0	2	6	3	7	13	6	5	2	4	1	2	0	1	2	0	0	0	0	91
1995/96	24	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	9	7	9	3	8	1	1	1	1	2	2	0	1	0	0	76
1996/97	46	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	6	3	12	12	3	7	2	4	4	3	1	0	0	0	0	106
1997/98	61	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	7	12	13	9	3	3	1	4	2	1	4	0	0	125
1998/99	53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	6	15	12	10	4	4	2	3	3	3	0	0	0	118
1999/00	111	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	10	16	8	6	10	4	9	1	3	0	0	187
2000/01	46	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	13	12	6	6	5	2	2	1	1	0	97
2001/02	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	10	7	6	8	2	4	5	4	1	0	93
2002/03	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9	11	13	11	6	5	2	0	92
2003/04	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	7	8	14	5	3	6	1	0	82
2004/05	36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	18	12	6	3	9	1	1	90
2005/06	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	11	11	9	4	3	0	86
2006/07	57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	12	8	2	3	0	92
2007/08	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	21	17	5	1	1	91
2008/09	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26	4	4	0	93
2009/10	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7	2	9	1	90
2010/11	94	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	96
2011/12	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	70
2012/13	72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72
2013/14	74	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	74
2014/15	72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72
2015/16	72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	72
ukupno	1381	6	9	20	29	22	33	36	30	34	31	38	39	50	69	57	78	51	57	76	87	87	93	50	27	4	2494

Grafikon 8: Godina u kojoj su studenti diplomirali u odnosu na upisanu školsku godinu

Naše istraživačko interesovanje bilo je usmereno i na studentske prosečne ocene. U Grafikonu 9 predstavljamo podatke o ovom postavljenom zadatku u istraživanju.

Grafikon 9: Prosečne ocene studenata

Iz Grafikona 9 možemo primetiti da najmanje studenata (N=61; 2,45%) ima prosečnu ocenu između devet i deset (M=9,01 - 10,00). Sa

prosečnom ocenom između osam i devet (M=8,01 - 9,00) ima ukupno 251 student (N=251; 10,06%), a sa prosečnom ocenom između sedam i osam (M=7,01-8,00) ukupno 593 studenta (N=593; 23,77%). Sa najmanjim prosečnim ocenama, između šest i sedam (M=6,01 - 7,00) ukupno je 182 studenta (N=182; 7,30%). Za 1407 (preko 55%) studenata ne postoji podatak o njihovoj prosečnoj oceni, usled ispisa, prelaska na drugi fakultet, a neki od studenata još uvek nisu diplomirali, odnosno još uvek se vode da su na studijama.

Zaključna razmatranja

Svrha studijskog programa nacionalne filologije, koji je za tri decenije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Nišu, od 1987. godine do danas, realizovan pod različitim nazivima: srpskohrvatski jezik i jugoslovenska književnost, srpski jezik i književnost, književnost i srpski jezik, a danas se realizuje pod nazivom Osnovnih akademskih studija srbistike, jeste obrazovanje studenata za zvanje diplomiranog filologa za srpski jezik i književnost, odnosno filologa-srbiste. Za sve to vreme studije nacionalne filologije pokazale su se izuzetno aktuelnim i atraktivnim za studente koji se opredeljuju za ovaj obrazovni profil, a proučavanje srpskog jezika i srpske i komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu u Nišu izraslo je prema broju upisanih studenata i kvalitetu studija u jednu od bazičnih disciplina.

Istraživanje je pokazalo da studije nacionalne filologije više upisuju pripadnice ženskog pola. Ovaj podatak potvrđen je i kroz analizu broja upisanih studenata prema polu u odnosu na upisanu akademsku godinu. Godinama je aktuelnost studija rasla. Podaci pokazuju da je najmanje upisanih studenata bilo školske 1987/1988. godine, kada je studijski program bio tek pokrenut, dok godine koje slede pokazuju da navedeni studijski program postaje sve atraktivniji budućim studentima. Najveći broj upisanih studenata bio je u ratnoj godini, školskoj 1999/2000, dok poslednjih godina studije upisuje od 70 do 74 kandidata na godišnjem nivou. Pri tome je važno naglasiti da je broj zainteresovanih kandidata za upis na studije znatno veći od broja kandidata koji su položili prijemni ispit i ispunili uslove za upis. Istraživanje je takođe pokazalo da se za studije nacionalne filologije najviše frekvencijalno interesuju srednjoškolci koji su završili najpre gimnazije, a zatim medicinske i ekonomske škole. Najviše upisanih studenata je iz oblasti

jugoistočne Srbije (Niš, Leskovac, Prokuplje, Vranje, Pirot), ali ne bi trebalo izostaviti ni podatak da je ovaj studijski program bio privlačan i za studente iz ostalih delova Srbije, bivše Jugoslavije, a jednim delom i za studente koji dolaze iz inostranstva. Istraživanje je pokazalo da je za studije nacionalne filologije bila zainteresovana populacija različitih starosnih dobi, ali da su to dominantno bili učenici koji su završili srednje škole i odmah nakon toga se opredelili za upis na ovaj studijski program. Važno je naglasiti da je istraživanje pokazalo da studenti nacionalne filologije studije u najvećem broju završavaju sa prosečnom ocenom između 7.00-8.00, što je pokazatelj da se radi o veoma zahtevnom i obimnom studijskom programu sa visokim kriterijumima ocenjivanja.

Svi navedeni pokazatelji ukazuju i na veoma značajnu obrazovnu i naučnu perspektivu studija srpskog jezika i književnosti na prostoru jugoistočne Srbije u predstojećim decenijama.

CITIRANA LITERATURA

- BANĐUR, V. i N. Potkonjak (1999): *Metodologija pedagogije*. Beograd: Savez pedagoških društava Jugoslavije.
- KOŽUH, B. i J. Maksimović (2011): *Deskriptivna statistika u pedagoškim istraživanjima*. Niš: Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu.
- PALLANT, J. (2011): *SPPS Priručnik za preživljavanje*. Beograd: Mikro knjiga.
- KOŽUH, B. I J. Maksimović (2011): *Obrada podataka u pedagoškim istraživanjima*. Niš: Filozofski fakultet.
- Filozofski fakultet u Nišu, preuzeto sa sa sajta: <http://www.filfak.ni.ac.rs/studije/osnovne/srbistika>, dana 6. 8. 2016.

Jelena Ž. Maksimović
Jelena S. Osmanović

THREE DECADES OF THE SERBIAN LANGUAGE AND LITERATURE STUDIES AT UNIVERSITY OF NIŠ

Chronology, state, and perspectives Summary

At Faculty of Philosophy, University of Niš, the Study Group for Serbo-Croatian Language and Yugoslav Literature was founded in 1987. In accordance with the political and social changes that took place in SFR Yugoslavia and, consequently, Serbia, in the last decade of the 20th century, the Study Group for Serbo-Croatian Language and Yugoslav Literature was soon renamed into the Study Group for Serbian Language and Literature. Within the Study Group, there were two chairs – the Chair of Ser-

bian Language and the Chair of Literature. Since 2008, the original chairs have grown into two departments, and thus the Department of Serbian Language and the Department of Serbian and Comparative Literature have been formed, where classes are jointly conducted at all three levels of study within the following study programs: BAS of Serbistics, MAS of Serbian Language, MAS of Serbian and Comparative Literature, MAS of Serbian Language and Literature Teaching Methods, DAS of Philology (Module of Language Science and Module of Literature Science). The implemented research represents a historical chronological presentation of three decades of long development of the Serbian Language and Literature studies at University of Niš (from the academic year of 1987/88 to the academic year of 2015/16). On the basis of documentation and registers, the gender structure of students, demographic background, secondary education of students, the number of students by the year of study and year of birth, the average grade achieved during the course of studies were analyzed.

Keywords: National philology, Serbian Language, Serbian and Comparative Literature, Chairs, Departments, Serbistics, Students, University

